

הבית והעלייה פרק עשירי בבא מציעא ק"ו.

עין משפט
נר מצוה

א ה ב מ"י פ"ה מהל' סכרות ה' ח סמג עשין פ"ט טו"ש ע"מ ס"י ש"ב ספ"י יח:
 ג ו מ"י ש"ס טו"ש ע"ש ספ"י י"ט:
 ד ז מ"י פ"י מהל' סכנים ה"ל ו סמג עשין פ"ט טו"ש ע"מ ס"י קנה ספ"י י"ז:
 ח ה מ"י ש"ס ה"ל ה טו"ש ע"ש ספ"י י"ח:
 ט ו מ"י ש"ס ה"ל ז סמג ש"ס טו"ש ע"ש ספ"י י"ט:
 י ז מ"י פ"ו מהל' סכרות ה"ל ד סמג עשין פ"ט טו"ש ע"מ ס"י ש"ד ספ"י א ועשין מ"ש מ"ש מ"ה המ"מ כפ"ד מהל' סכנים ה"ל א:
 י"א ח מ"י פ"י מהל' סכנים ה"ל ה סמג עשין פ"ט טו"ש ע"מ ס"י קנה ספ"י י"ז:
 י"ב ט מ"י ש"ס ה"ל ו טו"ש ע"ש ספ"י י"ז:
 י"ג י"ז מ"י ש"ס ה"ל ג סמג ש"ס טו"ש ע"מ ס"י קנה ספ"י י"ח:

תורה אור השלם
 1 ויוסף הורד מצרימה ויקראו פופטר סריס פרעה שר התבחים איש מצרי מיד הדישמעאלים אקשר הורדהו שמה: בראשית לט א

לענין רש"י
 קלידרי"ש [קלידרי"ש].
 רשותו נצרים, מחצלות.
 פלנכ"ש [פלנכ"ש].
 קרישים.
 קבלידרי"ש [קבילי"ש].
 יתרו, קרסולים.

איפחית תחתונה מהו למידר בעליינה. וא"ת אי דלמנר ליה עלייה שמתח עלייה זו איני משכיר לך פשיטא שידור בעליינה ששיעבד לו ואי אמר שעל גבי בית זה איני משכיר לך פשיטא שלא יכול לסלקו לינך לעליינה וי"ל דלעולם דא"ל שעל גבי בית זה איני משכיר לך ומספקא ליה דלמנר עלייה עליינה נמי היא בכלל בית והא דא"ל שעל גבי בית זה משום דעיקר הבית היא למטה ולא על גב דמוכר את הבית לא מכר את העלייה לענין שיעבוד זה מיהא הוי בכלל בית:

רבי יהודה אומר אף הדר בתוך ש"ל חבירו צריך להעלות לו שבר. מה שפירש בקונטרס דאס אין נותן לו שכר ממיחו כרצית אין נראה לר"י דמה רצית שישן הכא דלא הלווהו כלום שהרי אס הבית נשרף לא היה נותן לו יליאותיו וגם אין אנו נריינין לטעם דרצית שהרי טעמו הוא משום דזה נהנה וזה חסר כדמפרש בגמרא:

ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו פ"י בקונטרס דטעמא משום דהשתא לא נהנה דהרי עלייתו מוכנת לו וקשה דהא נהנה הוא שאין נריך לעלות ונראה דגרס ומקרה את העלייה ויושב בזמנה פ"י בעלי"ו ולא יימא לבעה"ז כיננס בתוכו עד שיתן לו יליאותיו: בשלשה

התחתון מתקן וסימן ויוסף הורד מצרימה לימא ר' חייא בר אבא ורבי אלעי בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן קמפילגי למאן דאמר העליון מתקן קסבר על המזיק להרחיק את עצמו מן הניזק ומאן דאמר תחתון מתקן קסבר העל הניזק להרחיק את עצמו מן המזיק ותיסברא רבי יוסי ורבנן לענין נוקין פליגי והא איפכא שמעינן להו דתנן מרחיקין את האילן בין הבור עשירים וחמש אמה ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים אם האילן קדם לא יקוצץ שם פסק זה קדם אם הבור לא יקוצץ רבי יוסי אומר יאע"פ שהבור יקדמת לאילן לא יקוצץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אלמא ר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו ורבנן סברי על המזיק להרחיק את עצמו אלא אי איכא למימר (א) פליגי בפלוגתא דר' יוסי ורבנן דהתם קמפילגי ורבי יוסי ורבנן דהכא במאי פליגי בחווק תקרה קמפלגי רבנן סברי ימעויבה אחזוקי תקרה הוא ואחזוקי תקרה על התחתון בעי לאחזוקי ורבי יוסי סבר מעויבה אשוויי גומות הוא ואשוויי גומות על העליון לאשוויי איני והאמר רב אשי כי הוינא בי רב כהנא הוה אמרינן מודה רבי יוסי בגירי דיליה דפססקי מיא והדר נפלי: **בתנ"י** הבית והעלייה של שנים שנפלו אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה לבנות הרי בעל העלייה בונה את הבית ודר בתוכה עד שיתן לו את יציאותיו ר' יהודה אומר אף זה דר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר אלא בעל העלייה בונה את הבית ואת העלייה (ב) מקרה את העליינה ויושב בבית עד שיתן לו את יציאותיו: גמ'

לכדו הוא דר ובעל הבית יוצא מציתו בעל כרחו: דרך גגין. לעלות מבחוץ דרך סולם הקצוע לכניסת פתח העלייה ויכנס לעלייה הנפתח ומשם ירד לבית בקולם: עלייה קצילה עילוי. לעלות דרך סולם וליכנס לפתח ולדור למעלה אצל טורח של עלייה

וירדה לא קצילה עלי: שתי עליוס זו על גב זו מהו. והגמרא מפרש לבעיה ואיל: איפחית (א) עלייה עליונה. והוא שכר העליינה פשוט לי דדר בתחתונה דק"ש דהא עדיפא ליה: אלא איפחית תחתונה. והוא שכר את התחתונה מהו דנידחיה משכיר אצל העליינה או נכוף את המשכיר וידור עמו בצית: **חידא עליי.** מעלה: קניינס ופנאויס. מעשה תקרה כעין מחללות שקורין קלידרי"ש: **וסטיני אמר ריש לקיש.** שם חסס תלמידו של ריש לקיש: **נומין.** פלנכ"ש בלע"ז מנסרים של ארז: **איפחית מעויבה.** והתקרה קיימת אלא שהמים שותמין ויורדין דרך הפתחים הוו. ולאו שוכר ומשכיר הוו אלא בית של זה והעלייה של זה: **ויוסף הורד.** תרגומו אימתת. ר' חילא צ"ר יוסי אמר תחתון וכו': **בפלוגתא דר' יוסי ורבנן.** דמתניתין דס"ד דהא דקאמר ר' יוסי העליון נותן את המעויבה כדי שלא יזיקו מימיו את התחתון הוא דקסבר על המזיק להרחיק את עצמו והתחתון נותן תקרה שסרי השכיר לו מקום לגור ות"ק סבר על הניזק להרחיק את עצמו הלכך מעויבה נמי על התחתון לעכב המים שלא ירדו עליו: **וסיפברא דרבי יוסי ורבנן.** דהכא כהזיקא דמתקן פליגי ומעויבה זו לעכב המים ובשיל נוקי התחתון: **איפכא שמעינן להו.** דר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו: **הבור.** שהשקשן מתפשטין ונוקדין ככותלי הבור ומחלידין את הקרקע והכתלים נופלים: **חרוב ושקמה.** יש להן שרשין ימירין וארוינין משאר אילנות: **זין מלמעלה.** זין שהאילן נמוך מן הבור שרקקעית הבור למעלה משרשי האילן שהאילן נטוע בצקעה והבור צה והתם מפרש מפני שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר ומקלקלין קרקעיתו של צור: **מן הלד.** ששנייה צקרקע השוה: **וגוסן דמים.** בעל הבור לבעל האילן: **אלא אי איכא למימר דפליגי.** אס יש לתלות פלוגתא דהנך אמוראי דלעיל בפלוגתא דתנאי: **בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן דהתם הוא דפליגי.** מ"ד

(א) גבי דפליגי בפלוגתא: (ב) במשנה ובמקרה את העלייה ויושב צית: (ג) רש"י ד"ה איפחית מעויבה והוא שכר נכ"ל מעלה עלייה מעותק: (ד) ד"ה אמר ר' יהודה וכו' בעל העלייה זו שיהא חזר ומקבל מעותק מזה הורה ליה שהוא דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר דהא בלוא הכי לא הוי בני לה איהו זה מיהא נהנה שאלולי בית זה כלי":

מוסף רש"י

עשרים וחמש אמה. ק' שיערו שהשקשין משכין והולכין ומקלקלין את סתלי הבור (ב"ב י"ח). ובחרוב ובשקמה. שרשיהם מרובים (שם כ"ה). בין מלמעלה. שאלת מן מלמעלה נבונה שיטע הר יאסני כשפולג בין מן הצד. צקרקע שיה (שם). ונותן דמים. דמין דנרשית טעם שאינו מן עד זמן גדול לא יחיהו חמשים לקון כלל דמים בשיל הויקא דידור (שם). בגירי דיליה. תנאים בבא"ש לו מיד גופו של בעל הבית ממש (שם ב"ב). הבית והעלייה של שנים. צת של זה והעלייה שעל גבה הוא של אחר (ב"ב פ"ג). עד שיתן לו את יציאותיו. מה שהולא על הבית (שם).

על העליון לתקן כרצונו ומ"ד על התחתון כרצו יוסי: **צחוקי תקרה.** וכשאין התחתון נועק שאינו חס למימיו אלא העליון נועק ואומר כשאני דורך על הנסרים הם מנענעים ואני דואג שמה תהפך אחד מהן תחתיו או תשטט מן הקורה ואפול: **צחוקי תקרה הוא.** מאחר שהוא טח צטיע אין הנסרים נדין ממקומן: **אשוויי גומות הוא.** דצחוקי תקרה סגי ליה צימדות שקורין קבלידרי"ש בלע"ז: **אינו והאמר רב אשי וכו'.** אדרבי חייא בר יוסי פריך דלמנר על התחתון לתקן ואוקימנא כרבי יוסי והא מודה רבי יוסי צגירי דיליה אע"ג דלמנר על הניזק להרחיק את עצמו היכי דלאו ארס עצמו מויקו כגון אילן וצור כששעת נטיעתו אינו מויקו אלא השרשם גדילין ומתפשטין מאליהן לאחר זמן אצל היכא דלדס עצמו מויקו חורק צו חזיו כי הכא ששופק המים על ראשו מודה הוא דלא רצית דיעקין הוא דחיפטר אלא מויק ממש הוא וארס מועד לעולם ער וישן שוגג דפסקי וסדרי נפלי. לא הימא מקום רחית דמים על עליון על מקום נוקי תחתון אלא כמקום אחר ממש הן נמשכין עד שנופלים במקום שמויקין: **בתנ"י של שנים.** צית של זה והעלייה של זה שחלקו כך צנחלת אציהן: **אמר בעל העלייה לבעל הבית לננות.** החומה והתקרה התחתונה המוטלין עליו לבנות והוא יבנה החומה מן התקרה ולמעלה ומקרה העליינה של גג: **בונה צית.** לבדו עד תקרה התחתונה: **עד שיתן לו יליאותיו.** ואח"כ יאא ממנו ויבנה עלייתו: **אמר ר' יהודה אף זה דר בתוך של חבירו.** אס כן הוא אף בעל העלייה זו כשהוא חוזר (י) מעותמו לזה שהוא דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר דהא כללא הכי לא הוי בני לה איהו נריך להעלות לו שכר דזה מיהא נהנה שאלולי צית זה אין לו מקום לדור שם וקסבר זה נהנה וזה לא חסר חייב ונריך להעלות לו שכר ואי לא מיחיו כרצית: **אלא בונה.** וגומר את הכל ומקרה את העלייה למעלה וכל הנריך לה: **ויושב צית.** התחתון דהוה ליה זה לא נהנה וזה לא חסר הוא לא נהנה שהרי עלייתו מוכנת לו לדור צה וזה לא חסר דכלאו הכי לא חיוא ליה דהא לא הוה בני לה: גמ'